

sekkel telik el egy-egy est. A közösség igen kedveli, kb. 100 fő körüli létszámban látogatják, kimagasló rendezvények esetén 150-200 fő is részt vesz a klubban.

Fontos feladatunk a kiállítások szervezése az örmény kultúra bemutatására. 1994 óta több, mint 60 kiállítást rendeztem nemcsak Budapesten, hanem vidéken, sőt Erdélyben is. Most hoztam magammal egyet, amely az örmény népiart 90. évfordulójára készült. Budapesten az Örmény Katolikus templomunkban április 23-án nyitottuk meg a kiállítást. Két részből áll: a már említett emléknaptár fotóiból és *Vákár Tibor* magyarörmény építészmérnök-képzőművész Ararát szimfónia című grafika sorozatából. A kiállítás anyagát ezennel szeretettel az *Anahit Simonján* elnök asszony vezette Örményország - Magyarország Egyesület részére adományozza az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület hálánk jeléül, hogy segítségünkre volt ezen bemutatkozó műsor megszervezésében.

Számtalan nemzetközi konferencia szervezése van a hátunk mögött, nagy kulturális rendezvények, örmény katolikus búcsúkon való részvétel, sok kis közösségi program, mindezek az örmény gyökerű közösség együvé tartozását erősítik.

Az egyesület elnökeként elhatároztam, hogy megszervezem budapesti képviselőtársaim részére az őshaza meglátogatását, hogy egyszer legalább életükben láthassák azt a földet, amelyet őseinknek el kellett hagyniuk. Hogy szívják be az örmény föld szagát, az örmény fennsík csodás levegőjét. Magam 35 évvel ezelőtt jártam Örményországban, magán turistaként, és máig nem feledem azt az élményt. Ezzel tartoztam képviselőtársaimnak és boldog vagyok, hogy sikerült. Csoportunkban Budapest II., III., V., IX., XI., XII., XIII., XIV., XVI. kerületéből, a Fővárosi és az Országos Örmény Önkormányzatból jöttek el az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület képviselői. Köztünk van *Szongoth Gábor* országos örmény alelnök, aki a magyarörmények alelnöke. Elnöke ugyanis nincs az országos önkormányzatnak, csak két alelnöke: a másik alelnök az örmény anyanyelvűeket képviseli: Szárkiszján Adám. Valamennyi képviselőnk örmény gyökerű. Családjaik igazoltan örmény gyökerűek, sokak neve is már elárulja örmény származásukat.

770 évvel ezelőtt őseink lapjaira szedve a szent könyveket menekítették magukkal új otthonukba. Most az eltelt 770 év történelmét, örmény kultúráját, örmény katolikus hitéletét, az örmény hagyományokat, s különösen az utóbbi 12 év magyarországi örmény önkormányzatiság történéseit, a kulturális identitásörzésünk dokumentumait hordjuk össze és letétbe helyezzük az őshaza gyűjteményeiben - könyvekbe zárva. Ezzel bizonyítani akarjuk, hogy mi őrizzük őseink szellemi és tárgyi hagyatékát magyar nyelvterületen, ragaszkodunk örmény gyökereinkhez. Azt szeretnénk, ha az őshaza számon tartaná a magyarországi és erdélyi (jelenleg Románia), magyar anyanyelvű örmény diaszpóráit, amely együttesen közel 30.000 főt számlál. Ezért könyveinket adománylevél kíséretében átnyújtjuk a Matenadaran könyvtárának, valamint a Tudományos Akadémia diaszpórákkal foglalkozó részlegének, de juttatunk belőlük a Jereváni Történeti Múzeumnak, valamint a Jereváni Főpolgármesteri Hivatalnak, és nem utolsósorban az Örményország-Magyarország Egyesületének.

Köszönetet mondunk Anahit Simonján elnök asszonynak, Vahram Martirosyan író-műfordítónak segítségükért, munkájukért és *Zsigmond Benedek* armenológusnak, aki örmény és angol fordításaival segítségünkre volt eddig és lesz ezután is. Köszönet a *Hyur Servicének*, hogy utazásunkat körültekintően megszervezte. Mindezt a sok kedvességet magunkkal visszük haza az őshaza szereteteként a csodás élményekkel együtt.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

(Elhangzott 2005. május 26-án Jerevánban)

* * *

Senki sem tudja, vajon tart-e reggelig gyertyája

* * *

Morzsák és gondolatok Örményországról

Örményországi látogatásunk előtt is jól tudtuk, hogy a rokonsorsú népek kedvelik egymást. A nehéz történelmi múlt, a keresztény hit megtartó ereje, a különleges nyelv varázsa, a táj megkapó szépsége elég ahhoz, hogy rokonokká tegyen bennünket. Nem véletlen, hogy gyakran hivatkozunk a gyökerekre, különö-

sen az erdélyi örmény gyökerekre, hisz egész utazásunk során ezt az érzést tapasztaltuk, bármerre jártunk. Morzsákat szeretnénk felvillantani ezekből, a teljesség igénye nélkül.

Gyönyörű, napsütéses délután sétáltunk Jereván árnyas fái alatt, amikor egy jellegtelen épület, a Bölcsészkar kapuján szebbnél szebb lányok siettek kifelé nőiesen, csinosan, sudár fiatalemberek tekintetétől kísérve. (A mi szemek is odatapadtak rájuk.) Első megfigyelésünk, hogy Jerevánban, de talán egész Örményországban a nők és a férfiak őrzik még hagyományos szerepüket, nem törekszenek uniformizálódni. A fiatalok nem csámpás edzőcipőkben trappolnak, elegáns tiszta lábbelit viselnek, mintha fontos szimbólum lenne a tiszta cipő és az ápoltság! Az ottaniak nagyon panaszkodnak a gyors amerikanizálódás miatt, de valószínű, még nem jártak Magyarországon.

Bármerre jártunk utunk során, mindenki szót értettünk. Öregek és fiatalok, tanult és iskolázatlan emberek örményül beszéltek egymással. A hosszú orosz elnyomás, az anyanyelv tilalma nem gyengítette, inkább erősítette bennük a hűséget. (Az örmény nyelv használata tiltott volt munkahelyen és az iskolában egyaránt.) Hogyan őrizték meg a nyelvet, miközben oroszul is megtanultak, s ezt is a maguk javára fordították? Mi ebből sem kamatoztattunk semmit. Egy tanult örménnyel angolul is lehet ismerkedni, nálunk ez miért nincs így?

Estéknként a jereváni kertvendéglőkkel ismerkedtünk. A szórakozóhelyek tiszták, a vendéglátók kedvesek, a zene kellemes, mi ebben a furcsa? Ez azonnal feltűnt, nekünk magyarországiaknak különösen. Nem talákoztunk randalírozó, ittas emberekkel. A fiatalok egy pohár ital mellett ültek és beszélgettek. Egész ottlétünk alatt józan örményeket láttunk csupán - ugye hihetetlen?!

Az örmények akarnak, mernek többek lenni, ők talán képesek nagyot álmodni. Kívánjuk, hogy ébredésük egy megújuló Örményország diadala legyen! Hát ezért a tanulságért is érdemes volt Örményországot bejárni. Köszönet mindenért:

Csiky Zoltánék

* * *

Erőszak nem teszi igazzá azt, ami hazugság.

Wass Albert: Hagyaték

* * *

Mi tetszett legjobban Örményországban?

Milyen volt Örményország? Mi szépet láttál? Hogy tetszett a táj? Milyenek ott az emberek? Többen tették fel ezeket a kérdéseket, miután május végén hazatért csoportunk Örményországból. Én mindjárt mesélni kezdtem. Nagyon sok szépet láttunk, sok kedves és kellemes élményünk volt az ott töltött tizenkét nap alatt. Záporoztak a kérdések, melyekre megpróbáltam válaszolni.

De mi tetszett neked a legjobban, mi volt a legnagyobb élmény számodra? A válasz egyszerűnek tűnt, de nem tudtam rá azonnal határozott választ adni. Végiggondolva a számtalan, felejthetetlen élményt, melyben részünk volt, egyik hétköznapi délután tett sétám jutott eszembe. Szállodánkból az Abovián utca egyik mellékutcájában, az Estonakan utcában egy ismerős örmény grafikusművész műtermét készítettem felkeresni, és akkor a sokemeletes bérházak által szinte körbe zárva egy gyönyörű kis kőből épült ősrégi műemlék templomot pillantottam meg. Mint később megtudtam, ez a templom Jereván legöregebb temploma, 1246-ban épült. A templomépület állaga pedig semmivel sem tűnt rosszabbnak, mint a körülötte álló alig néhány évtizede épült lakóházaké. Közelebb érve meglepődve tapasztaltam, hogy benne épp szentmisét tartanak. Bementem és nagy meglepetésemre a kis templom tele volt hívekkel, akik többnyire fiatalok voltak. Hirtelen az az érzésem támadt, mintha fél évszázaddal korábban a Lehel-téri templomban a délután 6 órai szentmisén lennék. Körülnéztem, ismerős arcokat keresve, de hamar ráeszméltem hol is vagyok.

A szentmise végeztével, mindenki ment a maga dolgára. Kissé megkéstem a műteremből, de az a jóléti érzés töltött el, hogy ez bizonyára nem csupán elszigetelt jelenség. Hisz akkor nem kell féltetni az örmény ifjúságot a kocsmázástól, a Való Világtól, és más hasonló veszedelemtől, sem pedig az örmény nemzetet a jövőtől...

Harmath Kálmán

* * *